

DOMINANTNI DOMAĆI PROBLEMI I MOTIVI U ODNOSU NA GLOBALNE TEME

Pluralizam društvenih tema u hrvatskim filmovima - Feljton
Hrvatski film, novinska kritika i društvo u 21. stoljeću (28.)

Kako bi ilustrirali pluralizam društvenih tema u hrvatskim filmovima u 21. stoljeću, analizirat ćemo koji se hrvatski filmovi i na koji način bave siromaštvom i beskućnicima, sportom i navijačima, biografijama slavnih osoba, reality showovima i senzacionalizmom, problemima starijih osoba, teorijama zavjere i terorizmom.

Problemom siromaštva, beskućnika i opstanka malog čovjeka u suvremenom društvu najviše se bavi pet filmova. Za film *Čovjek ispod stola* Nevena Hitreca Dragan Jurak napisao je da je malo reći da je to film socijalnog realizma već nadrealističke socijalne katastrofe: film sa zagrebačkim štihom ali negativnim predznakom, nešto poput trnjanskih, sirotinjskih Glembajeva s placa.

U filmu *Prezimiti u Riju* (2002) Davora Žmegača bivši hrvatski vojnik, a sad beskućnik, kako bi se pred kćerkom koja dolazi iz Njemačke prikazao u što boljem svijetlu, uz pomoć dvojice prijatelja beskućnika i bravara provali u otmjeni zagrebački stan.

Slučajni prolaznik Joze Patljaka prikazuje *krišku života* s dna društva vječnih gubitnika, klošara koji životari skupljajući boce po kontejnerima i pokušava isplivati iz crnog taloga socijale. ***Nije sve u lovi*** (2013) Darija Pleića je film o zgubidanu koji bi se rado obogatio na kladionicama, no kako mu to nikako ne uspijeva, naposljetku završi u raljama kamatara. Za razliku od tog krimića, naredni film istog redatelja ***Dom*** (2018) ima jaku socijalnu priču o paru koji zbog birokratskih zavrzlama biva izbačen iz otplaćenog stana.

Sportom i navijačima bavi se čak 6 ostvarenja. ***Ajmo žuti*** (2001) Dražena Žarkovića prati lokalni sportski klub i makinacije vlasnika, ***Seks, piće i krvoproliće*** Borisa T. Matića, Zvonimira Jurića i Antonija Nuića bavi se zagrebačkim navijačima i huliganskim ponašanjem, kao i (kritički najbolje ocijenjene) ***Metastaze*** Branka Schmidta (2009). ***ZG 80*** (2017) Igora Šeregija zbiva se krajem 1980-ih kada grupa navijača kreće u Beograd na utakmicu između Crvene zvezde i Dinama, a nakon utakmice dolazi do navijačkih obračuna i rata na beogradskim ulicama. U filmu ***Zagonetni dječak*** (2013) prikazana je dječja nogometna utakmica, većim dijelom režirana u *slow-motionu*. U filmu ***Kino Lika*** (2008) Dalibora Matanića izvrsni mladi nogometaš, koji je iz nehata ubio majku, ne želi se priključiti bogatom stranom klubu iskušavajući očevu ljubav.

Biografijama slavnih osoba bave se 4 filma. ***100 minuta Slave*** (2004) Dalibora Matanića prati život gluhoonijeme slikarice Slave Raškaj, ***Libertas*** Veljka Bulajića život Marina Držića, ***General*** (2019)

Antuna Vrdoljaka karijeru Ante Gotovine, a kritički najpozitivnije ocijenjeni igrano-dokumentarni *Dnevnik Dijane Budisavljević* (2019) akciju naslovne junakinje za spašavanje srpske djece za vrijeme NDH i njihovog udomljavanja u hrvatske obitelji.

Reality showovima i senzacionalizmom bave se tri filma. U *Svinjarima* (2014) Ivana Livakovića obrađuju se fenomeni medijskog senzacionalizma i konstantnog bombardiranja vijestima u kojem se i najozbiljnije, najbolnije teme trivijaliziraju, no u praksi je po mišljenju kritike postao točno ono protiv čega se bori. U filmu *Narodni heroj Ljiljan Vidić* (2016) Ivana-Gorana Viteza partizanski bend će pokušati pobijediti na NDH-ovskom talent showu i osvojiti nastup na Poglavnikovu domjenku, pred samim Hitlerom. Kritika je ocijenila da je ova komedija većinski realizirana kao skeč s hrpom zbrda-zdola nabacanih gegova hrvatskog sitcomovskog karaktera (Njegić, *Slobodna*).

The Show Must Go On (2010) predstavlja reality show koji traje 180 dana tijekom kojih šest ljubavnih parova boravi u reality show kući sagrađenoj za tu priliku. Zaplet počinje u trenutku kada tijekom showa vani započne svjetski rat, a organizator čuva natjecatelje od istine o vanjskome svijetu. Od spomenuta tri filma ovaj je dobio najpozitivnije kritike i najbolje je prikazao tematiku.

Problemima starijih osoba najviše su se bavili filmovi *Imena višnje* (2015) Branka Schmidta, o starom paru koji se hrva s bolešću, *Noćni brodovi* (2012) Igora Mirkovića o dvoje zaljubljenih štićenika staračkog doma koji odluče pobjeći u posljednju životnu avanturu, te *Obrana i zaštita* (2013) Bobe Jelčića, o starijem muškarcu koji se kada mu umre stari prijatelj osjeća dužnim otići na pogreb, ali mu u njegovu rodnom gradu Mostaru ta jednostavna društvena obveza može prouzročiti

mnoge probleme sa susjedima i lokalnim moćnicima.

Povijesnim teorijama zavjere bave se dva filma. U *Josefu* Stanislava Tomića dovodi se u pitanje identitet Josipa Broza Tita, dok se u filmu *Infekcija* (2003) javlja motiv manipulacije masovnim medijima, a zagovornici europskih integracija su zapravo tvorni štakori.

Konačno, terorizmom se bavi samo jedan hrvatski film, *Predstava* Dana Okija. Kazališna trupa iz Splita odlazi u New York dan prije događaja 11. rujna 2001. godine, te se iznenada nađe u centru destrukcije terorističkih napada. Globalne teme definitivno nisu nikad bile u fokusu hrvatskih redatelja, koji su se pretežno bavili domaćim problemima i motivima.

Zlatko Vidačković, FILMOVI.hr, 28. prosinca 2020.

Napomena: Dopušteno je prenošenje sadržaja ovog feljtona uz objavu izvora i autora